

1/2015

KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Lubomír Netušil, C6+C7, 2013

ECCE HOMO!

(K nedožitým 75. narozeninám
Oldřicha Kulhánka)

„Ecce homo – Ejhle člověk“ můžeme zvolat při prohlížení rozsáhlé tvorby akademického malíře a významného grafika

Oldřich Kulhánek, C3, 1988

Oldřicha Kulhánka (narodil se 26. 2. 1940 v Praze). Stejně jako mnoho jiných umělců byl očarován lidským tělem, a zatímco většina z nich dávala přednost půvabům a kráse věčné Evy, pak Oldřich zpodobňoval často ve své tvorbě také postavu muže – Adama. Obdivoval hru svalů na lidské postavě, ovládal anatomii, a jeho citlivá, přesná a kultivovaná kresba je důkazem, že byl mistrem ve svém oboru. Oldřich Kulhánek, absolvent Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v roce 1964 (ateliér prof. K. Svolinského), bě-

hem svého života vytvořil ilustrace k desítkám vybraných knižních titulů (za všechny jmenujme alespoň kresby do Čapkovy knihy *Válka s mloky*), realizoval stovky půvabných, někdy ironických, ale vždy virtuózně zpracovaných exlibris a novoročenek, s nevšední trpělivostí připravoval pro Miloše Ondráčka kresby k budoucím známčkám, jejichž výtvarná hodnota je všeobecně uznávaná, a pochopitelně nesmíme zapomenout na volnou grafiku, vycházející z promyšlených kompozičně vyvážených černobílých kreseb.

Bankovky tvoří samostatnou etapu v jeho díle. Patří dnes k nejkrásnějším ceninám, obíhajícím finanční svět. Jsou

Oldřich Kulhánek, L1

mimořádně zdařilé, skvěle rozvržené, barevně citlivě pojaté; tváře jednotlivých osob před naším zrakem doslova ožívají a člověk – sběratel i kritik – musí připustit, že od doby, kdy zpracoval bankovky

Oldřich Kulhánek, L1/2, 2008

Max Švabinský, jsme neměli krásnější platidlo.

Základní a nejvýznamnější částí díla Oldřicha Kulhána je bezpochyby volná grafika: barevný lept a v pozdějších letech stále častěji litografie, nabízející světové veřejnosti (neboť Kulhánek oslovil milovníky umění nejen v České republice) kultivovanou výpověď o životě člověka od dob „vyspělého socialismu“ až po současnost. A tak v jeho tvorbě najdeme kritiku společnosti, ironii či výsměch lidské nadutosti i hlouposti a moudrost člověka, jenž pochopil utrpení, bolest, radost i lásku. Byl pozorným pozorovatelem světa, v němž žil, a při pečlivém pozorování jeho grafických listů pochopíme, že autorovi nejde jen o virtuózní kresbu, dokonalý tisk, ale především o sdělení svých niterných po-

citů citlivého člověka. Skrumáže lidských těl, škleby ve tvářích jednotlivých aktérů, pohledy do minulosti, vášnivé milování, zápas člověka se sebou samým, to jsou časté náměty Kulhánkovy tvorby a nejsou vždy líbivé ani líbezné, a přesto se stávají pravdivým svědectvím o člověku 20. a 21. století.

Svět exlibris, zajímavější zvláště sběratele i čtenáře tohoto časopisu, je poněkud odlišný. Objednavatel si volí děje i motivy blízké jeho naturelu, a tak nutí autora k větší námětové pestrosti. Obdivujeme precizně provedené tváře z historie, s potěšením zařadíme do svých sbírek portréty významných umělců, malířů a grafiků, očima pohladíme vnady Zuzany v lázni a se závidostí patřící ke stáří zatoužíme po objetí mladé svůdné krásy. Každý list je svědectvím, že Oldřich Kulhánek přistupoval k jeho realizaci zodpovědně, vždy

Oldřich Kulhánek, L1/p, 1978

Oldřich Kulháněk, L1, 1987

Dílo Oldřicha Kulhánka je ukončeno. Krásná grafika zůstává a bude dlouho těšit sběratele i návštěvníky světových galerií, které Kulhánkovu tvorbu zařadí do svých sbírek.

Karel Žižkovský

KOUZLO PÉROVEK

Spolkově organizovaní exlibristé, sběratelé i přátelé komorní grafiky dnes upřednostňují především renomované tvůrce, což má dozajista své opodstatnění. V oné zaměřenosti pak od nich očekávají anebo rovnou požadují akcent na kombinované respektive jinak náročné techniky při ztvárnění složitých námětů, opřených povětšinou o nadstandardně bohaté fantazijní představy. Samozřejmě se vztahem ke své vlastní životní eventuálně profesionální orientaci a intelektové či emocionální inklinaci. Nic proti ničemu!

s patřičnou dávkou poezie a nikdy se neodchýlil od svého kréda: dokonalost na prvním místě! Jednotlivé grafické lístky jsou toho dokladem a zájem sběratelů tuto pravdu potvrzuje.

Žel osud člověka se naplňuje. Kdysi jsem napsal (v r. 2003), že sudičky u kolébky malého Oldřicha předurčily jeho budoucí osud: veliké nadání i životní starosti. Škoda, že jim nikdo neporadil, aby některá z nich předpověděla Oldřichovi dlouhý život. Škoda, mohl tu být stále s námi, radovat se z úspěchů, obdivovat krásné ženy, vypít sklenku dobrého vína, nakreslit na litografický kámen nové drobné listy pro sběratele, ... mohl, ale nestalo se; zemřel 28. ledna 2013 v Praze. Stejně mám pocit, že by si sudičky poradit nedaly; do věštby se jim nesmí kecat, teda mluvit!

Cyril Bouda, P1. 1982

Leč nezapomíná se přitom někdy na známou pravdu vyjevenou věhlasným českým úslovím, podle něhož krása spočívá

v jednoduchosti? Málo se připouští, že i velikáni naší grafiky, včetně té moderní, a jejich guru, to uměli docenit a hlavně prokázat. Nevyhýbali se proto v současnosti poněkud zanedbávaným až přehlíženým **pérovkám**. Jen se to nestydme sami sobě připustit. Stačí zalistovat v archivu osobních sbírek a přesvědčivých dokladů najdeme nespočet.

Karel Svolský, P1, 1958

Vždyť komupak z univerzálních či cyriloboudovsky soustředěných milovníků drobných grafických lístků by například mohly scházet právě lehké črty tohoto proslulého ilustrátora? Jedněmi z těch, kdož se tohoto jeho brilantního umění nebáli využít, byli nestoři iniciátorů a donátorů tvorby knižních značek Ing. Otakar Hradečný a dr. Jaroslav Vítáček. A co teprve Karel Svolský? Mistr kresby, jak ho na vzpomínkové akci Lyry Pragensis nazval jeden z jeho mnohých žáků Karel Šafář. Přitom řada následovníků K. Svolského není vůbec malá, natož konečná. Skoro by se chtělo dodat, že jen

málokterý z nich to s pérovkou pro její lehkost a jednoduchost nezkusil. Snad ani není nutno pro důkaz uvádět jejich jména. To bychom se pak museli zmínit rovněž o jeho slavných současnicích či předchůdcích.

Přes řečené bychom si možná mohli dovolit jednu jedinou výjimku. Mám na mysli tzv. *heraldické exlibris*, o němž velice zasvěcené svědectví podal již před více než třemi desítkami let dr. I. Prokop a skoro dvacítka let po něm ještě Ing. M. Humplík. Šlo především o exlibris Břetislava Štorma, respektive jeho pokračovatele, jímž byl ještě plodnější (asi 130) a věhlasnější Zdeněk Maria Zenger. Tisky s jeho příznačnou signaturou *zms* pro „kultivovanou kresebnou linku, schopnost průzračné kompoziční zkratky a funkčního zapojení písma“ (S. Venc) – postrádá opravdu jen málokterá sbírka.

Krom nich by si připomenutí zajisté zasloužila i plejáda karikaturistů, kteří pořád zůstávají v zorném poli těch, kdož si oblíbili jemný humor a ironickou nadsázku.

Zdeněk M. Zenger, P1, 1983

No – zanechme výčtů a raději si připomeňme známou pravdu, že grafické výtvořby by měly představovat za všech okolností spojení jedinečné myšlenky s dokonalým způsobem jejího ztvárnění. Krátce řečeno – harmonii umění a techniky. Pak je i zde každý list, lístek, nebo jen lísteček originálem. Snoubí se v něm hodnota krásy a její šíření.

Felix Černoch

Pérovka, polygrafie:

a) **předloha** (čárový nebo plošný obraz) kreslená **perem**, štětcem, **tuší** bez polotónů, zpravidla s vysokou obrysovou ostroty;

b) tisková deska zhotovená podle perové PŘEDLOHY, popř. její **otisk**.

LUBOMÍR NETUŠIL SEDMDESÁTILETÝ

Další sedmdesátník dorazil mezi mistry grafiky a mezi nás sběratele. Lubomír Netušil – grafik, malíř a sochař, sběratel exlibris a bibliofilů, sběratel a znalec českých

symbolistů, kurátor desítek výstav a vysokoškolský pedagog vyučující (mimo jiné) grafiku, se v únoru dožil sedmdesáti let. Věk ho nijak neomezuje a stále se věnuje výuce studentů pedagogické fakulty výtvarného oboru na Univerzitě Hradec Králové.

Mimo všechny tyto jeho profese a činnosti jsem ho poznal jako skvělého společníka a průvodce po výtvarných výstavách. Návštěva jakékoliv výstavy s ním po boku je pro mne vždycky zážitkem. Jeho všeobecný přehled, znalost řemesla, cvičené oko výtvarníka a schopnost pedagoga formulovat viděné mi vždycky několikrát umocní zážitek z výstavy.

Přeji nám všem, ale zejména jemu, abychom se ještě dlouho mohli setkávat se sběratelem a výtvarníkem Lubomírem Netušilem, ale také s jeho zajímavými a přemýšlivými grafikami.

Zdeněk Řehák

Lubomír Netušil, C3/3, 2005

POLSKÉ EXLIBRIS AD 2014

Na podzim minulého roku jsme měli možnost se zúčastnit dvou výstav, pro milovníky a přátelé exlibris to významných událostí, uzavírajících mezinárodní exlibrisové soutěže v Ostrówie Wielkopolskim a v Gliwicích. Zúčastnil jsem se výstavy v Gliwicích, kde jsem byl členem poroty. Z tohoto pohledu se pokusím o hodnocení současného stavu polského exlibrisového dění. Zabývat se výsledky mezinárodní grafické soutěže v tvorbě exlibris v Gliwicích považuji pro vytvoření názoru za vhodné také proto, že tato soutěž je otevřená všem grafickým technikám, tedy rovněž počítačové grafice, a je přehledem výlučně a pouze knižních značek.

Wojciech Jakubowski, C2, 2010

Na výstavu byly vybrány práce téměř čtyřiceti polských autorů z mnohonásobku přihlášených. Tato čísla by mohla naznačovat, že polská knižní značka je v dobré kondici. Je tomu tak skutečně? Začnu od obecného popisu situace. Na

Wojciech Luczak, C2, 2005

Ostrówie Wielkopolskim a Gdańsku jsou pravidelně pořádány velké mezinárodní soutěže, menší pak v Olešnici, Katovicích a Poznani. Také v jiných městech, hlavně v knihovnách, se konají výstavy exlibris (např.: Těšín, Kielce, Sławno, Lublin, Starogard Szczeciński, Grudziądz). Zdá se, že v oblasti institucionální se má exlibrisové hnutí poměrně dobře.

Za touto výstavní a soutěžní činností se však skrývá vážný problém. Je stále méně sběratelů, znalců, kteří by chtěli svůj čas věnovat rozšíření této krásné záliby mezi nastupující generaci.

Většina činných milovníků exlibris je

Piotr KirkiHo, C5/2, 2004

v pokročilém věku. Bohužel, jejich unikátní dědictví a imponující znalosti zůstávají nevyužity, chybějí nástupci. Víím, že je to všeobecný trend, nejen polský. V Polsku zůstalo jen několik činných sběratelů. Bez nich skutečné exlibris – ob-

se v průběhu práce jury snažili vyloučit, ale z různých důvodů se to plně nepovedlo. Není to pouze polská zvláštnost s pseudoexlibris se setkáváme i na mnohých zahraničních soutěžích.

Jak vypadá generační situace polského exlibris? Stále aktivní na nejvyšší světové úrovni je skupina zkušených autorů, kteří jsou dlouhodobě naší chloubou: Wojciech Łuczak, Hanna T. Głowacka (i když letos v Gliwicích chyběli), Wojciech Jakubowski, Elżbieta Radzikowska, Ryszard Baloń, Andrzej Bortowski a Piotr Gojowy. Jsou to uznávaní autoři, a co je také důležité – jejich práce jsou prověřené zahra-

Andrzej Bortowski, X2, 2014

jednáváné a realizované pro individuálního příjemce nenávratně mizí.

Pokud mluvíme o objednávaných exlibris pro konkrétní osoby, nelze se nezamyslet nad značkami, které byly vystaveny v Gliwické knihovně. Myslím, že během několika let budou mít znalci zabývající se exlibris velký problém zjistit, komu byly jednotlivé knižní značky určeny a zda někdo takový existoval. Mezi desítkami značek existují bohužel takové, kde autoři nepochopili význam, genezi a určení exlibris a navíc si pletou pojmy – exlibris a miniaturní grafika. Zjišťuji také další nepříjemnou skutečnost, a to valící se vlny pseudoexlibris. Tyto značky jsme

Hanna T. Głowacka, C4+C5/2, 2014

ničními sběrateli. Vííme, že tito autoři nás nebudou obelhávat falešnými exlibris. Potěší nás nejen uměleckou dokonalostí, ale také zpracováním námětu inspirovaného konkrétní osobou – čili tím, co je podle mne v knižní značce nejcenější. Střední generaci reprezentují nemnozí autoři s pevnou mezinárodní pozicí. V exlibrisovém světě jsou známí Łukasz Cywicki, Ewa Kutylak-Katamay, Michał Wójcik a také, doufám, autor tohoto textu.

*Krzysztof Marek Bąk, CGD, 2012,
Knihovna Karviná*

Je také významné, že nastupuje do exlibrisové společnosti početná plejáda nejmladších umělců, někdy ještě studentů. Těžko lze dnes rozpoznat, kdo ze začínajících autorů bude pokračovatelem odcházející generace, kdo zůstane věrný knižně značkovému opojení. Je potěšující, že někteří dobře chápou ideu exlibris a pokračují v tradici knižní značky, v její úsporně syntetické formě, a co je důležité, použitelné jak pro sběratelství, tak pro vlepování do knih.

V současnosti se prosazuje do tvorby knižních značek počítačová technika. Tuto skutečnost však ignorují pořadatelé některých soutěží a znemožňují tak skutečně rovné posuzování všech grafických technik; omezují tím exlibrisové prostředí a odrazují mladé autory.

Nelze také pominout početnou skupinu amatérských umělců, kteří ožívují exlibrisové prostředí. I když často tyto práce nemohou konkurovat uměleckou hod-

notou, jejich kulturně společenský význam je nesporný.

Jaké je polské exlibris AD 2014? I dobré i špatné! Někdy těžce dýchá, ale ještě je! Blíží se krásné jubileum 500 let polského exlibris. Povede-li se nám k oslavě tohoto výročí posílit a reaktivovat sběratelství – přežijeme. Pokud ne, odejde polské exlibris s posledními sběrateli. Umělci vydrží trochu déle – práce některých se těší ve světě uznání a nacházejí tam stále své obdivovatele a odběratele.

Vše se mění – uvidíme kterým směrem.

Dr. hab. Krzysztof Marek Bąk

Grafik Dr. hab. Krzysztof Marek Bąk je autorem více než 850 exlibris. Je členem Deutsche Exlibris Gesellschaft a American Society of Bookplate Collectors & Designers, kurátorem Lipnické vzdělávací galerie exlibris v Bielsku-Białej a pedagogem Slezské univerzity v Katovicích.

Překlad: Marie Suchánková a Zbigniew Kubezcka.

MIECZYŚLAW BIELEŃ OSMDESÁTILETÝ

Mieczysław Bieleń je významnou osobností polského bibliofilského světa. Zasloužil si tuto pozici neúnavnou aktivitou a nikoliv pouze délkou členství v polských bibliofilských organizacích. Nejprve byl členem Spolku přátel knihy (od r. 1963), nyní Spolku polských bibliofilů ve Varšavě. (Samostatný exlibristický spolek v Polsku neexistuje, pozn. Z. K.) Tak se rozvíjel jeho vřelý vztah k exlibris, která sbírá, vystavuje a přednáší a píše o nich s nebyvalou znalostí a zanícením. Imponující jsou jeho znalosti o lidech kolem exlibris, tvůrcích a sběratelích knižních značek. Zná snad všechny významné

tvůrce, kteří tvořili či tvoří umělecky hodnotné lístky, sloužící bibliofilům k označování knih. Zabývá se rovněž mapováním a zaznamenáváním exlibrisových

Robert E, Baramow, algrafie, 2014

událostí a publikuje přehledy v Akapitu, ročence Spolku polských bibliofilů ve Varšavě, a katalogích malborského biennale exlibris.

Má impozantní sbírku exlibris a drobné grafiky. Mnohé tematické celky z této kolekce vystavuje na skupinových i autorových výstavách, např. Grafika a vánoční a novoroční přání (2004), Žena v exlibris (2005), České exlibris (2006) – byla exponována také v Regionální knihovně Karviná, Polské exlibris období II. světové války a okupace 1939-1945 (2009) – rovněž v Karvině.

Mieczysław Bieleń je nositelem státních vyznamenání: Zlatý kříž za zásluhy, Zasloužilý pro polskou kulturu, odznak Zasloužilý pracovník kultury, zlatého od-

znaku Spolku polských knihovníků a je čestným členem Spolku polských bibliofilů.

Ke svým 80. narozeninám uspořádal výstavu Sto exlibris pro Mieczysława Bieleńia ve Varšavské galerii exlibris v lednu až únoru 2015. K výstavě byl vydán katalog s 18 reprodukovanými exlibris, grafickou přílohou a úvodními texty R. Nowoszewskiego a M. Bieleńia.

Zbygniew Kubiczka

ELIŠKA RYBIČKOVÁ DEVADESÁTILETÁ

Pro nás těžko uvěřitelných devadesát let se v plné svěžesti dožila paní Eliška Rybičková 29. ledna 2015. S touto štíhlou a čilou dámou se setkávají sběratelé exlibris na akcích SSPE od padesátých let

Ludmila Jiřincová, C3, 1983

minulého století do dnešních dnů. Přátelství s výbornou grafičkou Ludmilou Jiřincovou z ní učinilo uznávanou odbornici na její dílo a také určilo výtvarnici, která často doprovázela bibliofilie z edice ERA, vydávané jejím manželem Antonínem Rybičkou (1915–1991), známým pardu-

bickým knihkupcem, sběratelem exlibris a propagátorem umění. Paní Eliška Rybičková, také knihkupkyně, vydala po smrti svého manžela ještě několik bibliofilii v edici ERA. Tato skvělá dáma se pravidelně zúčastňuje koncertů i divadelních představení doma v Pardubicích, ale i v Praze, nechybí na akcích SSPE a aktivně se zúčastňuje schůzek pardubické sekce SSPE; a my všichni se vždy těšíme na to, až budeme „větrat“ některou část sbírky rodiny Rybičkových.

Přejeme paní Elišce Rybičkové zdraví a dlouhá léta šťastného života.

Zdeněk Řehák,
za pardubickou sekci SSPE

ILUSTRACE JAROSLAVA HOŘÁNKA V NÁRODNÍM MUZEU V PRAZE

18. ledna 2015 uplynulo 20 let od úmrtí akademického malíře Jaroslava Hořánka. V tomto roce si rovněž připomene-

Jaroslav Hořánek, kresba, 1980

me 90. výročí jeho narození (5. 12. 1925 – 18. 1. 1995). Tvorba tohoto umělce je hojně zastoupena ve sbírkách oddělení knižní kultury Knihovny Národního muzea. Ilustrace, plakáty, exlibris a drobnou grafiku i korespondenci darovala Národ-

nímu muzeu jeho manželka akademická sochařka Eva Hořánková. Symbolicky k dvojímu letošnímu umělcovu výročí se

Jaroslav Hořánek, kresba, 1964

podářilo dokončit zveřejnění Hořánkovy ilustrační tvorby, uložené v Národním muzeu, online na portálu eSbírky (www.esbirky.cz). Nyní je možné prohlížet více než 1500 ilustrací, desítky exlibris či ukázky filmových plakátů.

Kolekce knižní tvorby obsahuje kromě knižních ilustrací také ilustrace časopi-
secké, novinové (především k povídkám uveřejňovaným v *Práci* a *Lidové demokracii*), pracovní studie ke knižní grafice i návrhy obálek. Je v ní shromážděna především tvorba z 60. a 70. let 20. sto-

letí, kdy autor pracoval například pro nakladatelství Albatros, Československý spisovatel, Naše vojsko a další. Hořánek ilustroval jak dětské knihy a časopisy, tak literaturu pro dospělé. Množství příprav-

Jaroslav Hořánek, kresba, 1973

ného materiálu, včetně jakýchsi kreslených dějových scénářů s poznámkami, velmi dobře dokumentuje výtvarníkovy postupy při práci na vznikající knize. K některým knihám se dochovaly desítky skic a variant motivů ilustrací. Ke každému titulu výtvarník přistupoval velmi svědomitě, hledal vhodné výrazové prostředky odpovídající literárnímu obsahu. Čtenáře a badatele tak může překvapit široká paleta výtvarných technik, používaných pro jednotlivé knihy. Ilustrace jsou proto velmi různorodé, přesto je však sjednocuje Hořánkův nezaměnitelný, typický rukopis, ať už se jedná o kla-

sickou černobílou perokresbu či experimentální tisk z hloubky.

Vedle oblíbené serigrafie, kterou Hořánek mistrovsky uplatňoval ve své volné tvorbě a pro exlibris, jsou v muzejní kolekci zastoupeny rozmanité kresebné i malířské techniky, techniky škrábané, koláže, ale také originální autorské kombinované techniky, s kterými Hořánek často experimentoval. Neustále zkoušel nové způsoby tisku, například tisk z kartonu nebo přetisk ještě mokrého otisku na další papír. Vzniklé obrazy někdy ještě koloroval nebo jinak dotvářel. Takovým způsobem vytvořil například ilustrace k pohádce *O králi Bum Bum Bum*, která vyšla ve známé sešitové edici Albatrosu *Korálky*. Matrice pro své experimenty si výtvarník připravoval různými způsoby, například rytím či dokonce leptáním do kartonu, speciálně upraveného nanesením vrstvy barev a laku. Samotné tiskové formy tak leckdy vypadají jako hotový grafický list nebo obraz.

Zajímavým dokladem je několik souborů nerealizovaných ilustrací, například

Jaroslav Hořánek, kresba, 1980

46 štětcových kreseb pro nakladatelství Československý spisovatel ke knize Milčo Radeva *Cestou po chodníku* (knihla nako-nec vyšla s ilustracemi Adolfa Borna).

Z dalších výtvarníků, jejichž ilustrační tvorbu je nově možné prohlížet on-line na portálu eSbírky, jmenujme například Ondřeje Sekoru, Zdeňka Buriana, Artuše Scheinera či Vojtěcha Kubaštu.

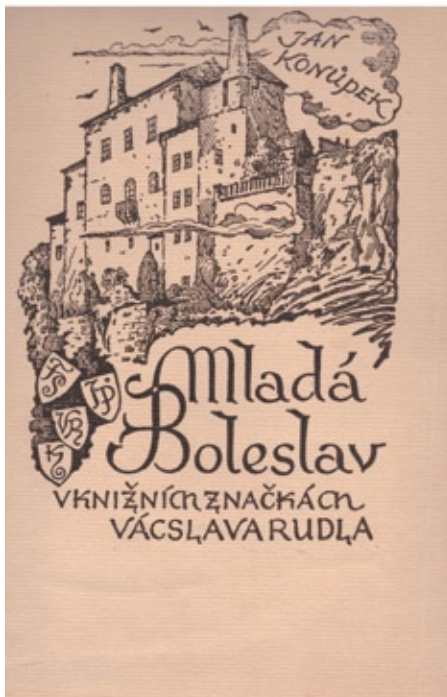
Veronika Botová,
oddělení knižní kultury
Knihovny Národního muzea

VZPOMÍNKY UMĚLCŮ NA MLADOU BOLESLAV

Na okraj letošního 45. výročí úmrtí Pravoslava Kotíka, 65. výročí úmrtí Jana Konůpka, 75. výročí úmrtí Alessandra de Pian a 120. výročí jeho narození, jakož i 140. výročí narození sběratele a přítele jubilantů Václava Rudla.

Dříve provincionalismem poznamenaná Mladá Boleslav se stala za první republiky kulturním městem, v němž moderní umění díky několika zdejšími umělci nenaráželo na nepochopení či předsudky veřejnosti. Umění přestalo být výsadou jen úzké vrstvy vzdělanců. K organizaci výtvarného, literárního, činoherního a hudebního života přispěl od roku 1908 Klub přátel umění pro české Pojizeří. Byla to zásluha literárně a hudebně činných osobností, zejména lékaře Václava Waltra, který svá díla podepisoval pseudonymem Emil Tréval, spisovatele Josefa Hejdy, středoškolských profesorů Ferdinanda Strejčka a Zdeňka Kampera, knihkupce Hynka Pfeifera a rovněž berního ředitele a sběratele Václava Rudla. Na boleslavské průmyslovce a réalce působili jako profesori kreslení významní malíři a grafici Bedřich Mudroch, Pravoslav Kotík a boleslavský rodák Jan Konůpek. Po vzoru pražské Umělecké besedy měl

boleslavský Klub vedle literárního také výtvarný odbor. Zval na své přednášky přední historiky umění V. V. Štecha, Františka Kovárnu či Jaromíra Pečírku. Od

roku 1906 byly ve městě pořádány pravidelné výstavy výtvarného umění.

Už od počátku působení Klubu vznikla myšlenka pořádit sbírku výtvarných děl, zejména obrazů a grafiky, z darů či zákupů a vybudovat městskou galerii. Podarilo se to až po skončení Krajské výstavy severních Čech v roce 1927, kdy v areálu výstaviště zůstala odvážná stavba *Pavilonu umění* postavená pro boleslavskou spořitelnu podle návrhu architekta Jiřího Krohy (mimo jiné autora pozoruhodné budovy tamní průmyslové školy). Do nového stánku umění byla umístěna sbírka obrazů roku 1928. Tato galerie zanikla neuváženým rozhodnutím konzervativ-

ních úředníků městské radnice v roce 1937 současně s demolicí „provizorního výstavního objektu“ přes silné protesty české kulturní veřejnosti.

V této atmosféře zde žil **Václav Rudl** (1875-1958), který do milované Mladé Boleslavi přišel z rodné Bechyně jako devatenáctiletý v roce 1894. Postupně se vypracoval na ředitele berního úřadu. Až do svého odchodu na odpočinek se plně účastnil veřejného života, jak ve zmíněném Klubu přátel umění, tak v Sokole a v Rotary klubu. Byl též spolupracovníkem časopisu Boleslavan. Od roku 1942 se uchýlil do oblíbené krajiny Českého ráje na venkovské sídlo v Nové Vsi č. p. 48 u Kněžmostu, aby odpočíval uprostřed svých bohatých sbírek.

Již za dva roky po založení Kroužku českých exlibristů (1. 2. 1925), jehož byl předsedou, připravil 26. června 1927 zájezd na zmíněnou Severočeskou výstavu do Mladé Boleslavi, kde se podílel na instalaci speciální výstavy exlibris se zvláštním zřetelem k příslušné územní oblasti. Na výstavišti jako průvodce a pořadatel při přátelské besedě promluvil o knižní značce a jejím uměleckém vztahu k území severních Čech. Na straně 225 Sborníku pro exlibris 1925-1931 se dále dozvídáme, že: „účastníci zájezdu, k němuž se dostavilo 48 osob (z celkem 9 míst) obdrželi darem soukromý tisk s věnováním V. Rudla a J. Hejdy. Byla to práce prof. Ant. Hobla *O nejstarších impressorech mladoboleslavských a jich tisku* provázená četnými ilustracemi, též exlibris od K. Votlučky, a opatřena vkusnou obálkou Konůpkovou.“

Rudl za rok na to samostatně vydal ještě soubor *Osm exlibris Jana Konůpka*, který je oslavou městských krás a starobylých zákoutí boleslavských. Jeho přá-

telství s Konůpkem trvalo 33 let, než ho přervala smrt umělce v r. 1950. Za tu dobu mu Konůpek zhotovil několik exlibris a novoročenek. Rudl se občas sešel i s Pravoslavem Kotíkem, který mu k 50. narozeninám věnoval lept se ženským aktem. Časté Rudlovy návštěvy Prahy ho zavedly na Konůpkovo doporučení i do ateliéru a dílny Alessandra de Pian, který mu po opětované návštěvě Mladé Boleslavi zhotovil exlibris s námětem malebného kostelíka sv. Havla nad parkem Štěpánkou; lept z r. 1912.

Alessandro de Pian, C3, 1912

Alessandro de Pian (1895-1940), po otci Ital, narozen 6. března 1895 ve Vídni byl mylně považován za rakouského malíře, grafika, měditiskaře a tvůrce exlibris, přestože od roku 1906 působil v Praze až do své smrti. Byl profesorem pražské

rodák mladoboleslavský, je nejvýraznější umělecká osobnost mezi jubilanty. V dětství byl ovlivněn tatínkem, který byl profesorem klasické filologie na bo-

Jan Konůpek, L1, 1923

leslavském gymnáziu. Často malého Honzika brával k vykopávkám hrobů únětické kultury. Školní čítanku si vyzdobil vlastními kresbami, byl sečtělý a brzy projevoval hlubší zájem o literaturu. Po maturitě v Praze začal na přání otce studovat technicky zaměřený obor - architekturu na ČVUT u profesorů J. Kouly a J. Schulze. Kamarádi studenti (Pavel Janák, Vlastislav Hofman i V. V. Štech) ho přesvědčovali, aby se dal na dráhu umělce. Proto se v r. 1906 rozhodl přestoupit na AVU. Zde studoval malbu v ateliérech u profesorů V. Bukovace a M. Pirnera. Ne-

byl však příliš spokojen, a proto hledal únik v grafické tvorbě, kterou na AVU vyučoval grafik Alessandro de Pian. V roce 1910 se stal spoluzakladatelem uměleckého sdružení Sursum. Po státní zkoušce profesury kreslení se stěhoval do Plzně, kde působil jako pedagog na střední průmyslové škole. Na toto válečné období plzeňské rád vzpomínal; soustředil se plně na práci v grafice a malování, vytvořil zde několik významných grafických cyklů a řadu knižních ilustrací. Pěstoval tu, jak sám uvádí ve své autobiografii, čilé styky s různými uměleckými amatéry, vydavateli a autory. K tomu mnoho

Jan Konůpek, P1, 1936

korespondence a putování se skicákem po plzeňském okolí za starými památkami architektonickými společně s Antonínem Friedlem, pozdějším historikem umění.

V roce 1923 se definitivně vrátil do Prahy na Smíchov, kde učil na Státní grafické

škole. Tato práce ho ničila víc než plzeňská. Ve 30. letech se více věnoval volné tvorbě a společenským zakázkám, často na úkor svého zdraví. Nedokázal odmítnout nabídky k ilustracím a tvorbě exlibris pro velký okruh svých obdivovatelů. V roce 1938 vážně onemocněl. Při oslavě svých 60. narozenin proklamoval, že teprve

Jan Konůpek, P1, 1940

nyní v důchodu (1943) se dá do svého pravého díla. Tvorba však byla poznamenána pochmurnou dobou okupace, ke které se přidala smrt matky a posléze i manželky Marie, která umírá v roce 1945. Jak plodným byl autorem, dokládá výčet téměř 1.500 listů volné grafiky, 500 lístků exlibris a zhruba 600 ilustrovaných knih. V rozsáhlém meditativním a symbolistním díle najdeme nepřeborné bohatství neobyčejných námětů, které oži-

vuje působivou architekturou, lidskými postavami a zvířecí symbolikou. S citem pro dekorativnost kladl důraz na imaginaci a literární inspiraci.

Ve stručné autobiografii z r. 1933 nazvané *Hodina Hermova* se mimo jiné vyznává z lásky k rodnému městu. Napsal: „A pak hned přichází krajina mladoboleslavská. Město s mohutným hradem na skalním ostrohu, dole Jizera, domy na parkánech. Starý klášter piaristický se zanedbanou zahradou, plnou stinných zákoutí a loubí.“ A o pár řádků dál: „V rodném domě mladoboleslavském byla stará kašna s živou vodou ve dne v noci zvonící v kamenné míse. Fons gratiae. Stupňovitá zahrada s vinnou révou na rozpadávajících se pískových zdech. Staré hrušně a jabloně mezi záhony bohatých floxů. Vodní nádrže, konve, rýče, srpy a lýko. A mezi tou zelení postava mého dědečka ověšeného lýkem, se srpem a zahradnickým nožem, připomínala mi antického bůžka zahrad a polí.“

Václav Rudl ve své krátké vzpomínce na vzácného přítele (Knižní značka 3-4/1950 s. 38) píše, že se splnila jeho předtucha, jak Konůpek svým velkým uměním jednou vrchovatě splatí dluh svému rodišti. Poprvé to Mistr potvrdil velkým dřevorytem s motivem zahrady na parkánech při vstupu do Starého Města v Mladé Boleslavi, který pojmenoval *Návrat ztraceného syna*. Rudl vzpomíná, že: „zejména v létech třicátých často zajížděl J. K. do Mladé Boleslavi. Na těchto zájezdech nakreslil na 120 kreseb, vytvořiv tak památkový grafický soubor zobrazení reálného i imaginárního Mladé Boleslavi a jejího okolí. Z tohoto souboru použil kreseb k obrazovému vyzdobení J. Píckova *O novém vydání Bibli králické*, M. D. Zelenkovy *Modlitby Otče náš*, dále k čet-

ným velkým grafickým listům a konečně při tvorbě exlibris a novoročenek.“

V závěru sděluje Rudl to nejdůležitější: „Mne spřátelila s Janem Konůpkem exlibris. Z exlibrisové tvorby zaznamenávám pouze album *Jan Konůpek: Mladá Bole slav v knižních značkách Václava Rudla* vytisknuté a vydané v roce 1941 Jaroslavem Pickou. Na tomto albu si grafik velmi zakládal a o něm mi napsal:... *maně ve Vašich značkách se vracím k Mladé Bole slavi a to docela nenásilně a spontánně.*“

Jiří Ort

Všem třem vzpomínaným autorům byla věnována dokumentační péče SSPE. Byly vydány jejich autorské soupisy exlibris: P. Kotík, č. 3 (V. Rudl, 33 exlibris); A. de Pian, č. 15 (O. Hradečný, 79 exlibris); J. Konůpek, č. 56 (J. Žižka, 319 exlibris) a č. 85 (A. Grimm, 151 novoročenek). V edici Uzavřené dílo vyšel soupis exlibris J. Konůpka (V. Petrovský, 474 exlibris). Byl vydán list Slovníku tvůrců exlibris P. Kotík (M. Humplík, 1999).

LUDVÍK BRADÁČ - EXLIBRISTA

Připomínka 130. výročí narození Ludvíka Bradáče (25. 1. 1885 - 4. 11.1947) patří spíše do věstníku SČB - byl totiž jednou ze zakladatelských osobností moderního uměleckého knihvazačství. Bradáč však nebyl jen knihářem, vydavatelem bibliofilii, publicistou a pedagogem, ale i grafikem a tvůrcem exlibris. Usiloval o co nejtěsnější sepětí tiskaře, kniháře a výtvarníka. Studoval historické techniky výzdoby knih a vývoj knihy a knižní vazby. Absolvoval školy v Düsseldorfu, Hannoveru a Paříži. Ve své pražské dílně založené v roce 1908 uplatnil nejen získané znalosti a zkušenosti a vychoval své následovníky (např. Jana Rajmana,

Ant. Tvrdého, Josefa Brouska a další), ale vytvořil zde navíc tvůrčí zázemí pro spolupráci knihářů s grafickými umělci, které umožnilo vznik vrcholných děl bibliofilské produkce a obdivuhodná autorská pojetí vazeb od obálky až po tiráž. Klád důraz na technické základy řemesla, zručnost a precizní zpracování vazeb. Jeho krátké sedmileté období vlastní grafické tvorby lze vystopovat ještě před vznikem ČSR v letech 1912-1918. Vytvořil řadu exlibris pro své přátele a několik sběratelů. Jde o příležitostné kresby na litografický kámen, zinkografické reprodukce kreseb a výjimečně lepty nebo akvatinty. Pak se zcela věnoval nakladatelské činnosti, ale nepřestal se o knižní značky zajímat. Vlastnil exlibris od J. Váchala, F. Koblíhy, V. H. Brunnera, V. Röhlinga, S. Kulhánka a od mnoha dalších významných

Ludvík Bradáč, C3, 1912

českých umělců. Přinášíme reprodukcí dosud nepublikovaného exlibris pro Mařenku Rudlovou, lept z r. 1912, který si nechal zhotovit mladoboleslavský berní ře-

ditel Václav Rudl, čestný předseda SSPE. L. Bradáče jsme naposledy vzpomenuli článkem J. Langhammera v Knižní značce 4/2003. Jiří Ort

VZPOMÍNKA NA MIROSLAVA HANUŠE

V loňském 12. čísle Zpráv Klubu přátel Pardubicka jsem se dočetl, že 17. srpna 2014 zemřel ve věku 85 let pan Miroslav Hanuš, bývalý člen redakční rady Zpráv KPP, hudební historik a dlouholetý člen Filmového klubu v Pardubicích. Byl velkým znalcem tvorby skladatele E. Nápravníka z Býště, rodiny Stamiců a tzv. mannheimské školy. Nedožil se bohužel již chystaného odhalení pamětní desky pardubickým Stamicům, již inicioval a o nichž také napsal odbornou brožuru vydanou Východočeským muzeem v Pardubicích. V důchodu vypomáhal jako průvodce na pardubickém zámku. K této zprávě ještě doplním, že byl řadu let aktivním sběratelem exlibris a pomocí drobné grafiky také vytvořil velmi

Jiří Bouda, L1/5, 1989

zajímavé dílo: **Muzikanti v regionu východních Čech v exmusicis Jiřího Boudy** (zatím v rukopisu). Od roku 1978 do roku 1998 si nechával vytvářet exlibris a exmusicis s jednotlivými hudebními nástroji a použil je jako ilustrace k jednotlivým kapitolám. Uvádím zde vždy rok vytvoření exmusicis, námět a osobnost, které je kapitola určena: 1978 – helikón – kapelník Č. Holub, 1978 – basa, bubny, činely – skladatel F. M. Hilmar, 1980 – kytara – skladatel I. Held, 1982 – smyčcové kvarteto – České kvarteto, 1983 – kotle – skladatel V. Novák, 1984 – lesní roh – koncertní mistr J. V. Stamic, 1985 – dirigentský pult – dirigent a skladatel E. Nápravník, 1986 – housle a noty – skladatel F. Škroup, 1987 – klavír a notové party – skladatel B. Martinů, 1988 – houslové zátiší – skladatel J. Malát, 1989 – harfa – skladatel B. Smetana, 1991 – lyra – skladatel J. V. Tomášek, 1992 – clavicembalo – F. X. Dušek z Bertramky - hostitel Mozarta, 1993 – varhany – J. N. J. Filčík,

Jiří Bouda, L1/5, 1988

1994 – výroba houslí – V. Metelka, 1996 – kancionál a Arnošt z Pardubic – rozvoj církevní a vokální hudby, 1998 – trouba, buben, erb – tradice trubačů a hlásných.

Zdeněk Řehák

KŘÍŽOVÁ HORA – KRYŽIŲ KALNAS

Před nedávnem jsem si se Zdeňkem Řehákem povídal o grafice a exlibris a v hovoru jsme narazili mimo jiné autory i na Jindřicha Pilečka. Zdeněk je velkým znalcem a sběratelem tohoto autora, vždyť právě u něj jsem před více než dvaceti lety, když jsem s exlibris začínal, viděl desítky či snad stovky Pilečkových grafik a exlibris při probírání Zdeňkovou sbírkou. Při rozhovoru jsem

Jindřich Pileček, C3+C4+C5, 1998

si vzpomněl, že jsem si před mnoha lety přímo s Jindřichem Pilečkem vyměnil exlibris, které dělal pro jednu litevskou soutěž, a že bylo hodně zajímavé. Zdeňka popis exlibris zaujal a chtěl, abych mu jej naskenoval. Po náhledu mi sdělil, že je to pro něj neznámý Pileček a bude asi neznámý mnoha sběratelům, jelikož sice v soupisu je a to pod položkou č. 260.

KRYŽIŲ KALNAS ŠIAULIAI 1998, Ukřížovaný, C3+C4+C5, 130:145, s poznámkou 5 číslovaných tisků pro soutěž exlibris. Byl jsem vyzván, abych exlibris „prohnal“ Knižní značkou, tak to činím.

V roce 1999 přišla od litevských organizátorů pozvánka k účasti v soutěži s tématem Křížové hory. Jedná se o umělý pahorek nedaleko litevského města Šiauliai. První kříže byly na místě vztyčeny v první polovině 19. století na památku obětí polského listopadového povstání z roku 1831, které tam byly pohřbeny. Jako další byly na tomto místě pohřbeny oběti dalšího polského povstání, povstání lednového z roku 1863.

Martin Manojlín, X1+X3/4, 1998

Na počátku 20. století bylo na místě přibližně 100 křížů a jejich počet díky domácím i zahraničním poutníkům neustále rostl. Sovětská vláda se několikrát pokusila místo zrušit, ale lidé kříže vždy

opravili a vztyčili nové a dnes jich jsou tisíce. V roce 1993 navštívil místo papež Jan Pavel II. a věnoval sem dřevěnou sochu Krista (možná odtud pramení Pilečkova inspirace) a Křížová hora se stala významným křesťanským poutním místem.

Jelikož téma bylo velmi pěkné, vznikla i krásná exlibris. Soutěž jako taková tak krásně nedopadla. Přes několik urgencí se pořadatelé již nikdy neozvali. Prostřednictvím katalogu z jiné, pozdější,

Blanka Votavová, C5+C4, 1998

výstavy exlibris jsem vystopoval několik dalších autorů, kteří toto téma zpracovali. Kromě Pilečka ještě Blanka Votavová a Ovidiu Petca z Rumunska. Požádal jsem je o výměnu soutěžních grafik a zároveň jsem si potvrdil, že organizátoři se neozvali nikomu. Z průvodního dopisu

Jindřicha Pilečka i z poznámky v soupisu vyplývá, že vzniklo zřejmě jen pět číslovaných tisků přímo pro soutěž a několik s označením EA. K vytištění celého nákladu zřejmě již nikdy nedošlo. Z toho se dá usoudit, že se toto exlibris nikdy ke sběratelům ve větším množství nemohlo dostat a jedná se víceméně o unikát. Ze čtyř zpracování námětu Křížové hory, která mohu porovnat, považuji právě to Pilečkovo za nejoriginálnější. Ukřížovaný Kristus na hoře ve tvaru kříže, okolo hůlky a kopečky a nad tím hvězdná obloha. My ostatní jsme se přidrželi křížů a kopce. Já osobně jsem tiskl kříže tak, že jsem linorytovou maticí otiskl na dlaň a teprve potom dlaní přetiskoval do grafiky, takže svou roli v grafice hrály i papírní linie mé dlaně. Dnes mi už není vůbec jasné, jak jsem dokázal technicky otisk do soutisku barevných vrstev přesně napasovat. Rovněž Blanka Votavová zobrazila shluk křížů na kopci a držela se i své typické barevnosti. Udělala celkem tři exlibris na toto téma. Ovidiu Petca udělal kresebně kaligrafickou serigrafii s kříži. Soutěž se konala v roce 1999 a je velká škoda, že se dodnes neví, jaké práce se tenkrát sešly, kteří výtvarníci se zúčastnili a jak toto úžasné téma uchopili. V těch dobách se soutěží účastnily i stovky umělců z mnoha zemí světa. Progogloval jsem internet a objevil zmínku v jedné litevské knihovně o katalogu s názvem Exlibris Kryžiu Kalnas, Šiauliai, autor Jonas Nekrašius, který byl vydán až v roce 2002, a kromě sdělení, že má 112 stran, zde žádné další informace nejsou. Ví snad někdo ze sběratelů více o této soutěži?

Martin Manojlín

EXLIBRIS EVOY HORÁKOVÉ

Paní PaedDr. Eva Horáková není svojí tvorbou exlibris asi sběratelům příliš známa. Její první exlibris, vytvořená pro soutěž uherskohradištské knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana v r. 2006, objevil MUDr. Rudolf Příbyš a už v roce následujícím vlastnil listy na své jméno. Další exlibris pak putovala i ke sběratelům do Polska a Rakouska.

Eva Horáková, CRD, 2014

Eva Horáková se narodila 17. 7. 1961 ve Vyškově. Vystudovala pedagogickou fakultu dnešní Masarykovy university v Brně, obor výtvarná výchova. Během studia se věnovala rozvíjení modrotiskové techniky, její zálibě od dětství, kterou stále uplatňuje jako textilní návrhářka. Snad se časem dočkáme i modrotiskových exlibris ve formě záložek do knih. Technika modrotisku se má stát naším nehmotným příspěvkem pro UNESCO. Sama o své tvorbě říká, že se inspiroje tradicí lidového umění, světem pohádek. Vytváří si svůj vlastní „vnitřní soukromý vesmír“, do kterého čas od času nechá během svých výstav nahlédnout i ty, kterým je blízké podobné vnímání světa. Je to takový návrat ke kořenům, odklon od naší lehce přetechnizované

doby. Její obrázky mnohé potěší a pohladí po duši.

V námětech jejích exlibris je pohádkový svět zvířátek tak, jak má být. Kočička klopi cudně oči a kocourek se sebevědomě dívá do světa. Autorčiny kresby exlibris jsou reprodukovány a upraveny počítačovou technikou na požadovanou velikost a formu exlibris.

Soupis exlibris:

2006: Knihovna B. B. B. Slunce. CRD, 88:107; Knihovna B. B. B. Hlemýžď. CRD, 104:165; Knihovna B. B. B. Holubička. CRD, 93:140; Knihovna B. B. B. Kočička s kabelkou. CRD; Knihovna B. B. B. Kočka s kotátkem na hřbetě. CRD, 108:110; Knihovna B. B. B. Jablíčko. CRD; Knihovna B. B. B. Tulipán. CRD; Knihovna B. B. B. Dívenka a Měsíček. CRD.

2007: R. PRÍBYŠ. Květina v květináči. CRD, 99:70; Rudolf PRÍBYŠ. Pan Šnek s ozdobnou ulitou. CRD, 96:127; Rudolf PRÍBYŠ. Svatebčané Kocour a kočička. CRD, 132:183; Rudolf PRÍBYŠ. Kočka s kotátkem na zádech. CRD, 118:160; Rudolf PRÍBYŠ. Kočka s kočičí holčičkou a chlapečkem. CRD, 120:185; R. PRÍBYŠ. Kočka s kotátkem na zádech a s kočárkem. CRD, 103:163.

2009: R. ASZKOWSKI. (Rajmund). Kočičí holčička na kolečkových bruslích. CRD, 63:60; R. ASZKOWSKI. (Rajmund). Ryba. CRD, 50:54; R. ASZKOWSKI. (Rajmund). Jablíčko s kometou. CRD, 49:46.

2013: VIKTORIAS Buch. (Viktoria ZIKA). Ježek s jablíčkem. CRD, 63:89.

2014: SÁRY TOMKOVÉ. (Kniha). Holčička s kočičkou jdou do školy. CRD, 89:62; Viktoria ZIKA. (Dieses Buch gehört). Holčička s kočičkou jdou do školy. CRD, 88:62; Viktoria ZIKA. (Weihnachtsbuch von). Vánoce Kočičky a Kocourka. CRD, 90:59.

Vladimír Pospíšil

POKRAČUJÍCÍ ZNÁMKOVÁ TVORBA MARINY RICHTEROVÉ

Je pro mě potěšením navázat na svůj předchozí článek o vítězných českých poštovních známkách M. Richterové v Knižní značce 4/2012. V roce 2013 skutečně vyšla známka k 130. výročí narození židovského, německy píšícího spisovatele, žijícího v Praze, Franze Kafky. Námětem známky je „proměna“ člověka, zde Franze Kafky, v brouka. Hluboce filozofické téma o postupné přeměně

užitečného živitele rodiny Řehoře Samsy v neužitečného odporného brouka zpracoval F. Kafka ve své snad neznámější povídce Proměna, německy Die Verwandlung, z r. 1915 (nakladatelství Kurt Wolff Verlag, Lipsko).

V madridské Královské mincovně byly vyhlášeny čtyřicetičlennou porotou nejkrásnější známky světa z roku 2013.

V kategorii inovace a designu ve známkové tvorbě získala druhé místo M. Richterová za známku Franz Kafka. Zámka podle výtvarného návrhu M. Richterové je tištěna barevným ofsetem. Liniovou

kresbu známky provedl Miloš Ondráček. Nominální hodnota je zastoupena písmenem E (evropské země do 50 g). V této soutěži byl vyhlášen nejkrásnějším aršíkem světa aršík k oslavám 1150. výročí příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, který vydala Česká pošta společně se Slovenskem, Bulharskem a Vatikánem. Výtvarný návrh známky a aršíku s nominální hodnotou 35 Kč provedl D. Kállay a rytinu M. Ondráček. Tisk je proveden ocelotiskem a barevným ofsetem.

V roce 2014 byla vydána známka k 100. výročí narození Bohumila Hrabala (1914–1997) s nominální hodnotou 17 Kč, jejíž výtvarný návrh je dílem M. Richterové a rytinu provedl opět M. Ondráček. Tisk byl proveden ocelotiskem v kombinaci s dvoubarevným hlubotiskem.

Začátkem letošního roku nás mile překvapilo vydání další známky podle návrhu M. Richterové, tentokrát k 100. výročí narození skladatelky a dirigentky Vítězslavy Kaprálové (1915–1940). Dominantní v portrétu V. Kaprálové jsou oči a rty, navozující neklidnou a romantickou duši milující ženy, v protikladu k ruce s dirigentskou taktovkou, kde je gestem naznačena její umělecká cílevědomost a odvaha k hudební tvorbě. Květ svlačce

symbolicky odkazuje na vztahy V. Kaprálové k hudebnímu skladateli B. Marti-

nů, u kterého studovala v Paříži skladbu, a k svému manželu Jiřímu Muchovi, za něhož se provdala v r. 1940. Krátce poté však v jihofrancouzském Montpellieru, kam byla evakuována se svým manželem z nacisty okupované Paříže, 16. června 1940 zemřela.

Známka Vítězslava Kaprálová s nominální hodnotou 17 Kč je tištěna barevným ofsetem; liniiovou kresbu provedl M. Ondráček. Známká svojí uhrančivou symbolikou a barevnou vyvážeností působí velmi dobrým dojmem; je jakousi reminiscencí na 30. léta Československé republiky.

Jan Langhammer.

ING. JIŘÍ SOUKUP V SÍNĚ SLÁVY

Určitě byste ho poznali. Cyklistu s helmou, když na kole brázdí ulice Hradce, aby byl včas na všech schůzkách, vytrvalostní běžec, který ve svém věku běhá ještě maratón, plavec - otužilce v ledových vodách Orlice, publicista, který nezatají Hradečanům žádnou kulturní akci, muž ve večerních šatech, který zahajuje výstavu. Jen ty koně mu v Hradci chybí.

Ano, to je Ing. Jiří Soukup, čestný člen SSPE, Primus inter pares Hradce Králové, držitel medailí hejtmana Královéhradeckého kraje i primátora Hradce Králové, byl za výjimečné dlouhodobé výsledky v oblasti sportu, kultury a za propagaci města Hradec Králové uveden 25. února 2015 do Síně slávy.

Jeden z rozhovorů začal slovy: „Život je jako voda. Byť ho chceme udržet, on nám mezi prsty protéká. Ale tak aspoň ty prsty semkneme, aby ten život tak rychle neutíkal a mohli jsme ještě něco užitečného udělat.“ A to se Ing. Jiřímu Soukupu daří. Jako všestranný sportovec,

nejstarší maratonec, který má na svém kontě nespočetně zlatých medailí ze závodů z Čech i ze světa, nám stále dokazuje, že věk není žádnou překážkou, že elán, vnitřní síla a pevná vůle každou překážku překoná.

My, sběratelé exlibris, ho známe jako milovníka a příznivce umění. Když se přistěhoval před téměř třiceti lety do Hradce, hned navrhl, abychom se scházeli, besedovali s výtvarníky i sběrateli z ji-

Miroslav Hlinka, C7, 2012

ných měst. Nakonec jsme vytvořili sekci Spolku sběratelů a přátel exlibris. Ale pro velice aktivního člověka to bylo málo. Navázal s několika galeriemi spolupráci a stal se jejich kurátorem. Spolupracuje s tiskem a pravidelně ve svých článkách seznamuje spoluobčany s výtvarným děním v Hradci a okolí.

A co ještě na něho prozradit? Že sice místo výtvarného umění, které bylo jeho láskou již od dětství, zvolil studium na Vysoké škole zemědělské, ale na výtvarnou činnost nezapomněl. Překvapil nás

výstavou *Zapomenuté obrazy*, kdy se poprvé veřejně pochlubil svými malbami, kresbami i grafikou.

Blahopřejeme k vyznamenání a do dalších let přejeme Ing. Jiřímu Soukupovi zdraví, sílu, elán, další úspěchy ve sportu a nové přírůstky do obsáhlé sbírky exlibris.

Členové Sekce SSPE z Hradce Králové

15. ROČNÍK BIENÁLE Z OSTROVA VELKOPOLSKÉHO S ÚSPĚCHEM (*dodatek*)

Pěkný úspěch našich výtvarníků v této soutěži nás tak oslnil, že jsme v minulém článku (Knižní značka 4/2014, str. 133) vynechali jedno další ohodnocení putující směrem k nám. **Pavel Hlavatý** a Polák Ryszard Baloń obdrželi zvláštní ocenění, medaili k tisícému výročí povýšení Ostrova Velkopolského na město, za tři exlibris vytvořená k tomuto výročí. Tímto zprávu doplňujeme. Jch

GIOVANNI BATTISTA PIRANESI (1720-1778), geniální grafik italského baroka

Národní galerie v Praze, 20. 11. 2014 - 1. 2. 2015.

Arcidiecézní muzeum v Olomouci, 1. 10. 2015 - 10. 1. 2016.

Piranesi - umělec, architekt, designér a archeolog byl za svého života obdivován zejména jako vedutista oslavující krásu soudobého a antického Říma. Svou první knihu vedut vydal již v roce 1743. Výstava nám zprostředkovává pochopení i druhé tváře umělce, která je nám blízká i v současnosti. Ukázky z cyklu *Žaláře* (Carceri) nabízejí umění ne nepodobné Goyovým hrůzným vizím. Expresivita

těchto děl inspirovala řadu spisovatelů, jako např. Viktora Huga, Honoré de Balzaka či Charlese Baudelairea.

Kurátoři výstavy Blanka Kubíková a Dalibor Lešovský se shodli na tom, že Piranesiho grafiky stále budí nadšení, žasneme nad jejich krásou a obdivujeme Piranesiho velkolepou vizi římské architektury. Snad proto jsou v návštěvní knize výstavy často používána slova: Úžasná výstava!

Ing. Ivan Boháč

Eliška Fučíková Valdštejn, já a Rudolf

Praha: Obrazárna Pražského Hradu, 22. 4. - 22. 7. 2015.

Toto tak příhodné spojení použil redaktor Jiří Hrabě před lety v článku o PhDr. Elišce Fučíkové. (<http://www.vitalplus.org/article.php?article=97>). Asi bych nadpis doplnil ještě o jméno Hans. O výstavách Rudolf II., Valdštejn a Hans von Aachen, které dr. Fučíková jako kurátorka uskutečnila, hovoří odborníci i laici jako o velkolepých a nezapomenutelných. Hovoří tak proto, že byl vždy v těchto výstavách zakomponován přitažlivý příběh, který provedl návštěvníky jak uměleckými díly, tak i dobovými dokumenty. Proto se těším na rozsahem malou, ale o to zajímavější výstavu, na které nám dr. Fučíková objasní vztah malíře Hanse von Aachena, grafika Aegidia Sadelera a Kryštofa Popela z Lobkovicz, nejvyššího hofmistra Království českého na dvoře císaře Rudolfa II.

Ing. Ivan Boháč

Proměny Williama Hogartha.

Nežřízenost bídy

Výstavu připravila Eva Bendová a konala se od 5. 12. 2014 do 8. 3. 2015 v Konírně paláce Kinských v Praze. Bylo zde poprvé souborně představeno grafické dílo anglického grafika a malíře Williama Hogartha (1697-1764), jenž proslul grafickými cykly (např. Vzestup zpustlíka, Vzestup poběhlíce), které satiricky zobrazovaly negativní jevy v tehdejší anglické spo-

lečnosti. Tyto soubory grafik (lepty kombinované s mědirytem) byly vydávány rovněž v dalších v evropských zemích. Náměty Hogarthových grafických listů využili v moderní grafice např. G. Grosz a E. Longen-Pitterman. K výstavě byla vydána doprovodná publikace s reprodukcemi vystavených grafik a komplexním hodnocením díla W. Hogartha. Výstavu uspořádala Národní galerie v Praze.

Lgh

PUBLIKACE

■ Contemporary International Ex-libris Artists

Portugalský pan Artur da Mota Miranda je neúnavný. (O něm je v Knižní značce 1/2011, s. 9.) Přes svůj věk stále pokračuje ve vydávání té série výborně vypravených knih, představujících současné tvůrce exlibris ve světě. Původní název je v titulu. A vydávání jistě také vyžaduje nemalé finanční prostředky. U každého umělce je uveden jeho portrét, stručný životopis, soupis jeho exlibris a nejméně deset dokonale reprodukováných ukázek z tvorby. Knihy zhruba formátu A4 jsou pevně vázány, což vše určitě něco stojí. (Žádní „sponzoři“ nejsou uvedeni.) V loňském prosinci vydal pan da Mota Miranda již 19. díl druhé řady. (Více o těchto publikacích je v Knižní značce 2/2005, s. 42). Ano, ne všemi je tato série publikací přijímána bez kritiky, protože úroveň představených umělců je různá. No a co? Podle vlastní zkušenosti vím, že záleží na autorovi knihy, koho k sepsání textů vyzve a co mu bude nabídnuto. A určitě také chce, aby soupis výtvarníků byl zeměpisně rozmanitý. Je v tom kus „fandovství“. Važme si toho. V tomto díle je 26 exlibristických tvůrkyň z 21 zemí. Jsou to tentokrát výhradně ženy. Po třech jsou z Portugalska a Turecka, dvě jsou z Běloruska. Od nás v tomto díle není žádná. Ze Slovenska Katarina Smetanová. Počet vydaných kusů je 150.

■ Pozoruhodný katalog z Číny

Ne často se nám do rukou dostávají katalogy. Nejspíše jen jako pěkně ilustrovaný souhrn výsledků nějaké exlibristické soutěže. Tedy pokud jsou jejich pořadatelé pilní. Jejich vydání stojí námahu. A také musí být dostatečně movití. Dnešní tiskařská technika je sice výborná, ale nákladná. V Knižní značce o nich referujeme jen v rámci zpráv o určité soutěži nebo vůbec ne. Učíme ale tentokrát výjimku. Číňané z Pekingského ústavu grafiky uspořádali výstavu a loňského roku vydali katalog, ve kterém je představeno 16 pořadatelů pozvaných umělců z 12 zemí. Jak je v něm řečeno, těch co jsou uznáváni ve světě exlibris a kteří obdrželi již vícekrát ocenění. Každý zaslal pořadatelům 10 exlibris, takže celkem jich shromáždili 160. U každého výtvar-

níka je barevný portrét, krátký životopis a všech deset exlibris. Není třeba dodávat, že katalog je dokonale typograficky vyveden. Pocty být sem zařazen se od nás dostalo **Martinu Manojlínovi**. Jch

■ **Marie Rakušanová: Josef Váchal. Napsal, vyryl, vytiskl a svázal**

K výstavě, která proběhla ve výstavní síni ZČG v Plzni, Masných krámech, od 17. 9. 2014 do 4. 1. 2015 byla vydána obsáhlá stejnojmenná publikace. Koncepce a text publikace Marie Rakušanová, katalog Váchalovy knižní tvorby Marie Rakušanová a Jiří Bernard Krtička, grafická úprava Adéla Svobodová. Publikace má 480 stran se 613 obrázky. ISBN 978-80-86415-96-3. Vydali Arbor vitae, Západočeská galerie v Plzni a Památník národního písemnictví v Praze. Je to první souborná studie o Váchalově knižní tvorbě a zároveň svědectví o Váchalově životě a díle. Cena knihy je 1250 Kč.

■ **Sto ekslibrisów dla Mieczysława Bielenia**

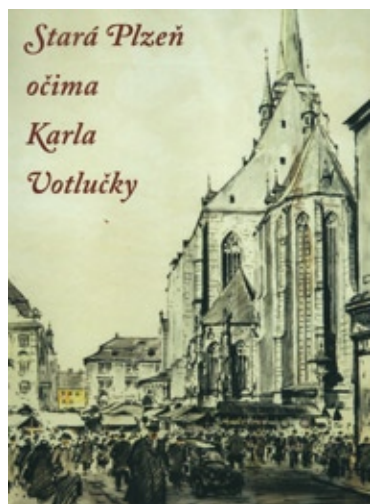
Katalog výstavy ve Varšavské galerii exlibris, leden až únor 2015.

Půvabný katalog o 28 stranách a obálce formátu A5 byl vydán k výstavě spojené s jubileem sběratele. Úvodní statě napsali R. Nowoszewski a jubilant. V katalogu je vlepeno exlibris od Zbigniewa Józwicka (1937) a reprodukováno 18 exlibris (jedno od J. Brázdy) a jedna novoročenka od Z. Kubeczky k 80. narozeninám jubilanta. V seznamu padesáti autorů exlibris převažují polští autoři, ale nalezneme zde i tvůrce z Bulharska, Ruska, Litvy, Běloruska, Ukrajiny, Velké Británie, Izraele, Moldavska, Ukrajiny a České republiky. Katalog vydala Veřejná knihovna v Dziełnicy Ochota společně s Varšavskou galerií exlibris.

■ **Stará Plzeň očima Karla Votlučky**

Editoři Adam Skála, Petr Triner. Texty B. Losenický, A. Peřinová, A. Skála, M. Votlučka. Fotografie K. Kocourek. Plzeň 2014. ISBN 978-80-260-7336-6. Formát A4, 156

stran, pevná vazba. Kniha obsahuje reprodukce 136 obrazů (kolorované kresby tužkou na papíře a lepty) domů, ulic a náměstí v Plzni z první poloviny 20. století, současné fotografie těchto míst a krátký popis. Grafickou úpravu knihy provedl T. Bernhardt s velkým vkusem, když zdůraznil krásu Votlučkových barevných kreseb a naopak potlačil připojené dokumentační fotografie tiskem v hnědém tónování. Kresby K. Votlučky s osobitým půvabem a smyslem pro drobnokresbu zachovaly podobu historických plzeňských staveb, právořechých domů, ulic a zákoutí. Z drobné a užité grafiky je v knize reprodukováno několik knižních obálek, exlibris, novoročenek a plakátů.

Lgh

ČASOPISY

■ **BOEKMERK, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 46/2014**

Inspirován článkem v německém DEG-Mitteilungen zamýšlí se v úvodníku Karl Visers nad otázkou: „Kde jsou mladí sběratelé?“, což se týká vlastně i nás. Velmi záslužná série o starších tvůrcích exlibris je tentokrát věnovaná umělcům středoevropským! Je to teprve první díl. Není však vyloučené pojetí třídílné. Ze zahajovacího výčtu zemí není však jasné, jak to autor textu (týž jako úvodníku) pojme. Neumí si poradit již např. s Emilem Orlikem. Žil přece také v Japonsku!? Protože zde jde o vesměs významné umělce, je jich představeno devět, vyjmenujme si je – József Faragó, Alberto Giacometti, Sergius Hruby, Rudolf Jettmar, Gustav Klimt, Oskar Kokoschka, Alfred Kubin, František Kupka, Bertold Löffler. Není třeba dodávat, že některá reprodukovatelná exlibris jsou nádherná. Následuje úžasně zajímavý přehled exlibris ztvárňujících Rembrandtův obraz Lekce anatomie dr. Nikolaese Tulpa. V rozhovoru s Belgičanem Ericem Van de Pittem (1950) je upozorněno také na jeho tvorbu exlibris trojrozměrných! (Při jednom druhu postupu nazývanými také jako stereolitografie.) Dále je o belgickém sběrateli Hugo Viaenem (1940). Mezi ukázkami z jeho sbírky je exlibris Mariny Richter. Ze zahraničních výtvarníků je představen trochu překvapivě náš Oldřich Jelen (1961), dále Italka Silvana Martignoni (1954) a Bulhar Dimo Milanov (1967). Recenzována je výstava Japonce Kacunori Hamanišiho (Katsunori Hamanishi, *1949), konaná v Sint-Niklaas a výstava exlibris s náboženskými náměty v klášteře v belgickém Ruiselede. Mezi osmi novými exlibris je jedno od Josefa Velčovského. Na závěr jsou posudky monografické knihy o Hedwigu Pauwelsovi a knihy Ekslibris od tureckého Hasipa Pektaşe Jch

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 88, 4/2014, Finsko**

Edwin L. Lydén (1879-1956) byl finský malíř, grafik, ilustrátor, pedagog a umělecký kritik; je reprodukováno devět jeho exlibris. Erkki Tanttú (1907-1985) byl finský ilustrátor, grafik a kreslíř; v letech 1923 až 1983 vytvořil téměř dvě sta exlibris; jeho syn Juha Tanttú (1936-1998) byl finský novinář a spisovatel a jeho bratři jsou fotograf Timo Tanttú a grafik Markku Tanttú (*1944), významný tvůrce exlibris. Spolu se svým exlibris (od M. Karma) je připomenuta Fanni Luukkonen (1882-1947), vůdkyně finské ženské organizace Lotta Svärd. Je reprodukována kolekce exlibris se zobrazením mostů.

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 88, 1/2015, Finsko**

Příslušníci finské rodiny Krohn jsou připomenuti svými exlibris. Mezi reprodukovatelnými novoročenkami je také jedna od D. Benešové z r. 1990. Je představen malíř a grafik Eero Karjalainen (*1939), tvůrce exlibris. Kalle Sorainen (1893-1983), finský pedagog, filosof a literární vědec, byl rovněž sběratelem exlibris. Profesor grafiky Erik Bruun (*1926) je tvůrcem moderních finských exlibris. Váleční veteráni E. Setälä, P. Perttuli a T. Lukkarinen měli svá vlastní exlibris. Z námětových sbírek jsou zobrazena exlibris s liškou.

■ **GRAFIEKWERELD**, No. 4. 2014, Nizozemsko

Mezi nové tvůrce exlibris vstupuje ruská výtvarnice Marie Noblé-Shchukina (Sjoe-kina). Narodila se v listopadu 1981 v Novosibirsku v Rusku. Studovala v Petrohradě a Hannoveru, kde v současnosti bydlí. Exlibris vytváří od r. 2002 (Mitteilungen DEG, 3/2011, s. 78). Harry Jürgens, narozený v r. 1949 v Estonsku, patří mezi významné německé tvůrce exlibris; dosáhl počtu 500 opusů. Je představen nizozemský sběratel Henk Weltje (*1938); mezi reprodukovanými exlibris z jeho sbírka je exlibris J. Váchala pro K. Sedláčka z r. 1945. Grafická škola v Fochteloo si klade za úkol pozvednout grafické umění v Nizozemsku; působí zde Pieter Jonker, Od 1. 2. 2015 otevírá Nadace Nobilis své centrum pro grafiky v Fochteloo. Malíř a grafik Willem Hofker (1902-1981) tvořil rovněž exlibris.

■ **KISGRAFIKA, 2014/4**, Maďarsko

První článek je věnován zobrazení památných maďarských měst na exlibris. V následujícím článku je připomenuta exlibristická činnost benediktinského mnicha Gábora Attily Tibolda (1926-1994). V dalším článku je informace o digitalizaci sbírek exlibris v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Budapešti. Dále je připomenut malíř a grafik Endre Vadász (1901-1944), včetně jeho tvorby exlibris, který zemřel v koncentračním táboře. Následují nekrology grafika a pedagoga Pétera Andrása Vargy (1944-2014) a člena KBK dr. Józsefa Mayera (1937-2014).

■ **L'EX-LIBRIS français, N° 269, 2014**

J. Laget představuje námětovou sbírku loveckých exlibris (79 kusů); české autory zastupují J. Baruch, M. Aleš (nepravé) a J. Vodrážka. Hrabě d'Arnot de Saint-Saud (1853-1951) vlastnil několik heraldických exlibris. Silvana Martignoni (*1954), italská výtvarnice, tvoří exlibris v hlubotiskových technikách. Sedmi reprodukcemi je představena exlibrisová tvorba Josefa Wenera, vystavujícího v galerii Guy Pensa v Algrange ve Francii. V pařížské galerii Pointe & burin, představila Hélène Baumel tvorbu slovenských grafiků s doprovodným katalogem Graveurs de Slovaquie; reprodukována jsou exlibris D. Kállaye. K. Štanclové a D. Polakoviče (7).

■ **Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 2/3/2014**

V úvodu je pozvánka na sjezd DEG, který se koná 30. dubna až 3. května 2015 v Bad Bramstedt (40 km severně od Hamburku). Následuje podrobná zpráva o minulém sjezdu DEG v Haltern včetně mnoha fotografií účastníků. Není opomenuta zpráva o kongresu FISAE v Tarragoně. Stému výročí vypuknutí 1. světové války je věnován článek H. J. Krauseho doprovázený reprodukcemi 12 exlibris, často s válečnou propagandou. Jsou představeni noví tvůrci exlibris: z Ukrajiny Uljana Turčenko (Ulyana Turchenko, *1980 Lvov), která tvoří litografická exlibris a z Rumunska Elena Hlodec (*4. 6. 1972) a Marius Martinescu (*10. 4. 1965), oba žijící ve Francii. Wenzel Hablik (*4. 8. 1881 Most, †23. 3. 1934 Itzehoe, Německo), malíř, grafik, architekt a návrhář textilu, významný představitel expresionismu, vytvořil rovněž několik exlibris; v letech 1902-1905 studoval na uměleckoprůmyslové škole ve Vídni a poté dva roky na Akademii

výtvarných umění v Praze (prof. F. Thiele), v roce 1907 se usadil v Itzehoe u Hamburku, kde je v Domě umění jeho muzeum. Následují články o exlibris pro významné osobnosti: H. Wilm vytvořil exlibris pro Franka Wedekinda (1864-1918), německého dramatika a spisovatele; L. H. (L. Hessheimer?) navrhl exlibris pro Otto Wernthala, hudebního nakladatele; francouzský vědec a sběratel Georges Goury (1877-1959) vlastnil exlibris od několika výtvarníků; báseň Eduarda Mörikeho (1804-1875) inspirovala několik výtvarníků k tvorbě exlibris (jedno z reprodukovanych je od G. Jilovského pro dr. K. Krásu z r. 1919). Německo-americký fotograf Hermann Landshoff (1905 Mnichov – 1986 New York) vytvořil četná kaligrafická exlibris, např. pro T. Manna. Malíř, grafik a sochař Alex Vater (1949-2014) vytvořil několik exlibris v linorytu.

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft č. 3/2014**

Článek dr. V. Pfolzové je věnován pěti exlibris malíře, grafika, loutkáře a pedagoga R. Teschnera (*1879 Karlovy Vary, †1948 Vídeň) a jejich vlastníkům, např. pražskému chemikovi Adolfu Braunovi. V Barceloně žila sběratelka exlibris a knihovnice Pepita Pallé (1911-1998); svoji sbírku exlibris (až 30 000 exemplářů), knihy a časopisy věnovala barcelonské instituci. Zajímavý článek P. Ratha přináší informace o zobrazování mušlí sv. Jakuba (odznaku poutníků) v exlibris, v heraldice a reklamě (SHELL). Alfred Offner (*1879 Černivci / Czernowitz, Ukrajina, †1947 Poběžovice), malíř, grafik a ilustrátor, vytvořil rovněž několik exlibris; byl činný za 1. světové války v užité grafice (plakáty, ilustrace); žil rovněž s rodinou v Plzni.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift** (Severský exlibristický časopis) **2014/4**

K. Rödel podává zprávu o výstavě Umělecká díla malého formátu – Německé exlibris od konce 15. do 18. století, která se konala v Germánském národním muzeu v Norimberku od 27. 2. 2014 do 25. 1. 2015. Muzeum vlastní jednu z největších sbírek historických exlibris. Výstavu připravila dr. C. Valter spolu s katalogem. Článek doprovází deset reprodukcí historických exlibris. Výstavy ve Frederikshavn Kunstmuseum: 70. Rudolf Rieß (*1935 Norimberk), 71. Egbert Herfurth (*1944 Wiese), 72. Marlene Neumann (*1951).
Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** konaná dne **18. 12. 2014** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti tří členů výboru a hostů: Ing. M. Bayerové, PhDr. Z. Němce, doc. PhDr. S. Vencla, DrSc. Datum vydání Sborníku 2014 není panem Ing. Humplíkem stanoveno. Pan Hlinovský se pokusí uspořádat výstavu grafiky na valné hromadě. Dr. Vencel informoval o rukopisu své knihy o drobné příležitostné grafice; SSPE nebude vydavatelem této knihy. Pan M. Franzetti hodlá vystavit soubor českých exlibris při světové výstavě EXPO Milano 2015 (1. 5. až 31. 10. 2015); jednání povede Ing. Humplík.

■ **Výborová schůze** konaná dne **22. 1. 2015** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti čtyř členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Ředitel hotelu Po-

pulus oznámil panu Urbanovi, že dne 7. 3. 2015 bude hotel Populus bez elektrického proudu; valná hromada se bude konat 28. 3. 2015. Již zpracovaný soupis exlibris J. Dudka nebude vydán; autor si vydání nepřeje. V omezeném nákladu 50 ks bude vydán soupis exlibris K. Votlučky. Pro města Varese a Bodio Lomnago připravuje Ing. Humplík v roce 2015 výstavu Praha v drobné grafice J. Boudy.

■ **Výborová schůze** konaná dne **12. 2. 2015** v hotelu Balkán za řízení předsedou K. Urbanem a při účasti pěti členů výboru a hosta Ing. M. Bayerové. Přípravuje se vydání soupisu exlibris S. Kulhána v edici Uzavřené dílo. Národní knihovnou byla dokončena digitalizace Knižní značky a Zpráv SSPE z let 1937 až 2012 a Sborníků z let 1923-1943 a je přístupná na webových stránkách <http://kramerius4.nkp.cz/>. Za nedodaný Sborník 2014 nabídneme institucím (kolektivním členům) jiné publikace SSPE z archivu. Výbor SSPE

VÝSTAVY

■ **Poštovní muzeum Praha**
Výstava Oldřich Kulhánek – Grafika, poštovní známky

Termín: 25. 3. 2015 – 14. 6. 2015

■ **Galerie HOLLAR**

Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

- 1. 4. - 26. 4. 2015 Jiří Šalamoun - Litografie
- 29. 4. - 24. 5. 2015 Mladá grafika. Grafická tvorba – multimedia
- 27. 5. - 21. 6. 2015 Michael Rittstein
- 24. 6. - 19. 7. 2015 Albín Brunovský – Grafika. Pocta sběrateli Ivanu Panenkovi

STATISTICKÉ ÚDAJE O ČLENECH SSPE K 1. 1. 2015

Individuálních členů je 403 (376 z Česka, 6 ze Slovenska a 21 z ostatních zemí). Spolek má 14 čestných členů. Členy spolku je 76 výtvarníků.

Průměrný dovršený věk členů v roce 2014 byl 63,6 let (21-30 let 10, 31-40 let 21, 41-50 let 43, 51-60 let 80, 61-70 let 115, 71-80 let 96, 81-90 let 35 a 91-95 let 9). Průměrný věk se oproti předchozímu roku mírně zvýšil.

Na základě vlastní žádosti bylo zrušeno členství 14 členů. K 31. 12. 2014 bylo zrušeno členství 6 členům pro nezaplacení členských příspěvků.

V roce 2014 zemřeli dva naši členové: Slavomír SOLAŘ z Liberce a Milena MANDELÍKOVÁ z Prahy a 1. 2. 2015 JUDr. Evžen ŠINDELÁŘ z Uherského Hradiště.

V průběhu roku 2014 do spolku vstoupilo 15 nových členů a k 1. 1. 2015 dalších 7 členů. Členství bylo obnoveno 1 členu.

Rozdělení individuálních členů podle měst (4 a více členů): Brno 11, Hradec Králové 9, Chrudim 5, Karlovy Vary 6, Kladno 6, Liberec 6, Milevsko 4, Moravská Třebová 9, Olo-

mouc 5, Ostrava 6, Pardubice 8, Plzeň 7, Praha 120, Prostějov 4, Přerov 6, Trutnov 4, Týn nad Vltavou 5 a Uherské Hradiště 4.

Kolektivních členů je 28: 16 českých a 12 z ciziny (17 platících a 11 za reciproční výměnu časopisů).

Členská evidence je vedena na základě informací od členů SSPE nebo jejich rodinných příslušníků. Součástí evidence jsou rovněž členská čísla a adresy členů pro rozesílání tiskovin a písemný styk. Správné adresy členů jsou důležité pro bezchybné doručování zásilek. Pro rozesílání informací shromažďujeme e-mail adresy členů, prosíme o zaslání jejich změny a doplňování nových e-mail adres.

Při dovršení 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 a 100 let věku zasílá výbor SSPE jubilatům blahopřání s hodnotným grafickým listem.

Členskou evidenci a rozesílání tiskovin komplikují pozdní platby členských příspěvků. Žádáme všechny členy, aby členský příspěvek uhradili nejpozději do poloviny roku. Připomínáme, že členský příspěvek za rok 2015 zůstává ve stejné výši, tj. pro české členy 600 Kč, pro slovenské členy 700 Kč (28 euro) a pro ostatní zahraniční členy 1000 Kč (40 euro). Při platbách uvádějte své členské číslo jako variabilní symbol a do zprávy pro příjemce uveďte: jméno - příspěvek.

Jan Langhammer

POZVÁNKA NA VÝMĚNNÝ DEN

Výbor SSPE zve všechny členy a jejich přátele na VÝMĚNNÝ DEN, který se bude konat v sobotu **16. května 2015** od 8 do 13 hodin v hotelu POPULUS, U staré cihelny 2182/11, 130 00 Praha 3 – Žižkov.

Spojení městskou dopravou: autobusem 133 ze stanice metra B a C Florenc do stanice Malešická nebo autobusem 124 ze stanice metra A Želivského do stanice Malešická.

Vážené členky, vážení členové, přijměte toto srdečné pozvání a dopřejte si setkání s přáteli a obohacení sbírek při výměně exlibris.

Výbor SSPE

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10694 Ing. Luděk FABINGER, Na bělidle 976/10, Smíchov, 150 00 Praha; 10695 Gabriela POPOVIČOVÁ, Wolkerova 433, 250 82 Úvaly; 10696 Mgr. Barbora VLÁŠKOVÁ, Růženínská 904/7, Kamýk, 142 00 Praha.

■ **ZMĚNA ADRESY:** i10487 Ing. Vladimír DANĚK, Medkova 419/1, 789 85 Mohelnice; 10590 Libuše VYSKOČILOVÁ, č. p. 263, 666 03 Malhostovice.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10632 Ing. Jiří MALÝ z Prahy; 10469 Ing. Josef MARGECÍN z Řepiště; 10460 PhDr. Petr PAVLIŇÁK z Ostravy.

■ **ZRUŠENÍ ČLENSTVÍ PRO NEPLACENÍ PŘÍSPĚVKŮ:** 10526 Jana LEGÁTHOVÁ-TOMANOVÁ z Turnova; 10556 JUDr. Eva PETRÁKOVÁ z Prahy; 30040 Arpad ŠALAMON ze Slovinska; 10444 Ing. Alena VESELÁ z Prostějova; 30020 Jos van WATERSCHOOT z Nizozemska; 10587 David ZAJÍC z Prahy.

■ **ZEMŘELI:** JUDr. Evžen ŠINDELÁŘ z Uherského Hradiště (†1. 2. 2015).

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČO: 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO, Československá obchodní
banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: Karel Urban, Na Vyhliďce 291, 252 06 Měchenice.

E-mail: urbankm@tiscali.cz.

Telefon: 251 566 517. **Mobil:** 728 150 639.

Místopředseda a jednatel: Ing. Milan Humplík, Gagarinova 510/21, 360 20 Karlovy Vary.

E-mail: mi303hu@gmail.com.

Telefon: 353 225 454, 241 432 635.

Mobil: 728 342 132.

Pokladník: PhDr. Zdeněk Němec, Livornská 424, Horní Měcholupy, 109 00 Praha.

E-mail: zne1@seznam.cz. **Telefon:** 274 787 152. **Mobil:** 774 666 655.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Telefon: 377 265 076.

Seznam příloh:

Pozvánka na sjezd SSPE v Chomutově.

Obsah Knižní značky 2014.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 1/2015

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 550 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze,

Zelenečská 129/34, 198 00 Praha.

ISSN 1211- 3840.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 3. 2015. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 5. 2015.

Hanna T. Głowacka, C4+C5, 2009

Antonín Doležal (1900-1968), X2/2, 1938

*Jaroslav Hořánek, studie k nepoužité ilustraci pro knihu V. Čtvrťka
Chlapec s prakem. Praha, SNDK, 1961*

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Obrázek na titulní straně: Oldřich Kulhánek,
Daidalos, C3, 1986.